

manent (OCP). Va ser amb motiu del govern tripartit -PSN-PSOE, CDN i EA- que va encapçalar el socialista Javier Otano i que sols va durar onze mesos, l'únic període des del 1991 en què l'executiu no ha estat ocupat per UPN.

Aquest intent truncat és, segons s'enumera el president Sanz, l'eixida que el seu homòleg Zapatero hauria plantejat a l'esquerra abertzale, la qual, malgrat tot, no considera l'OCP una solució.

Per motius oposats, UPN no en vol ni parlar, de l'OCP. Per tant, els socialistes haurien de retornar al Govern Foral, d'ací a deu mesos, i comptar amb l'aquiescència dels seus socis, que serien Esquerra Unida i, sobretot, els partits nacionalistes que conformen Nafarroa Bai (EA, Aralar, PNB i Batzarre).

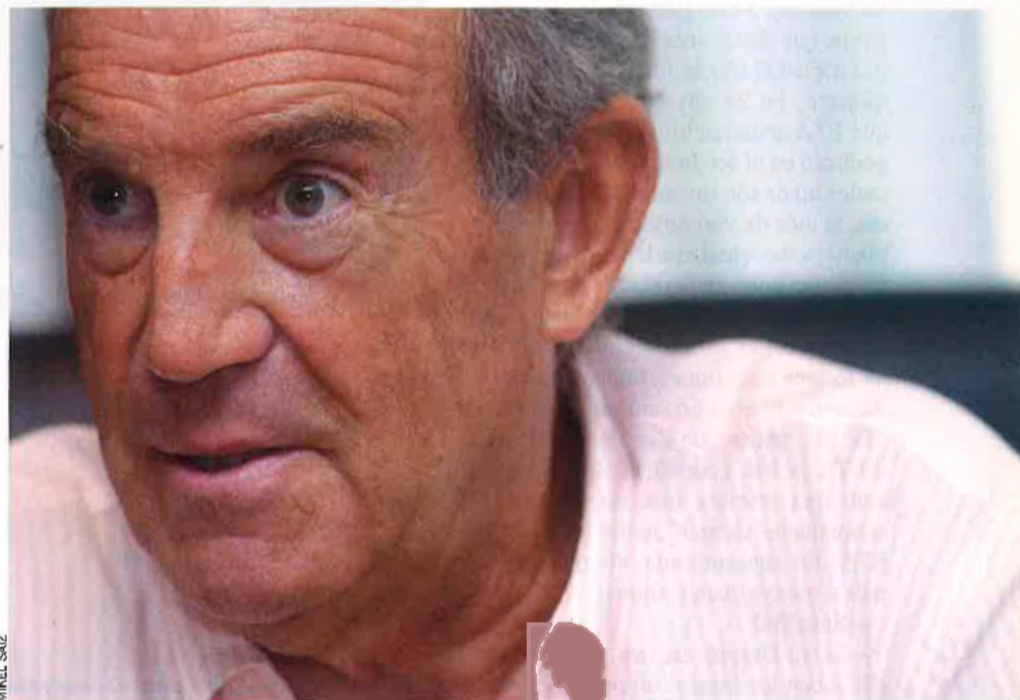
Aquesta coalició concorrerà per primera vegada als comicis autonòmics, encara que ja va demostrar la seua capacitat en les passades eleccions estatals, quan van aconseguir un escó per a la independent Uxue Barkos. Cal comptar, però, amb la presència a les urnes d'una Batasuna novament legal, que seria present al Parlament foral i podria ser, en última instància, qui decidira el color del futur executiu navarrès.

Si atenem als resultats de març del 2004, PSN-PSOE, Esquerra Unida i Nafarroa Bai van superar de 18 punts el centredreta (UPN i CDN), tot un avís per a aquestes dues formacions. Ara bé, els socialistes hauran de canviar el seu discurs. El PSN no és el PSE. El viratge dels segons a Vitòria podria ser imitat pels companys de Pamplona, i justament aquest és un dels grans objectius de Zapatero, com ho evidencien els passos que ha donat en aquest sentit.

Es *vox populi* que Carlos Chivite, actual secretari general del PSN, no encapçalarà la llista l'any vinent. Sonen els noms del delegat del Govern a Navarra, Vicente Ripa, la defensora del poble de la Comunitat Foral, M. Jesús Aranda, o el diputat al Congrés José Moscoso, fill de l'exministre socialista i exfiscal general de l'estat Javier Moscoso.

La pluralíssima Navarra s'endinsa en un dels moments més apassionants de la seua història. El procés de pau coincideix amb el possible desbancament d'UPN del Govern. Una incertesa enorme que no oculten els set personatges clau de la política navarresa amb què ha conversat EL TEMPS.

“La taula de partits serà la taula de la crisi”

Carlos Garaikoetxea, president del Govern basc del 1979 al 1985 pel PNB, va fundar més tard Eusko Alkartasuna, partit que va deixar de presidir fa set anys. S'ho mira tot des de la seua Pamplona natal.

El tractament de Garaikoetxea encara és “*lehendakari*”. Lenda, segons li deia Xabier Arzalluz abans que la seua relació es trencara per sempre més. El seu despatx professional té vistes a la plaça de Bous de Pamplona.

—Més esperançat que mai, respecte a la fi definitiva de la violència?

—És la fi d'un cicle. Per moltes raons, ETA troba que havia d'entrar en aquest procés. El cessament de la violència i els acords ETA-Govern són pròxims. En canvi, serà molt difícil que acabe bé la taula de partits, el procés anomenat de “normalització política”, que veig impossible que es pugui consensuar, perquè això és el que realment preocupa als espanyols, més que no una violència més o menys endèmica.

—El trencament de relacions del PP amb el PSOE és un llast evident...

—Tots dos estan apostant fort. El PP pot trobar-se amb un fiasco imponent, amb la política obstructionista d'un procés de pau que és íntimament sentit per la majoria de la població. Ara com ara el PP creu que connecta amb un sector importantíssim de la societat espanyola, però les canyes poden tornar-se llances. Si Zapatero se'n surt, serà mortífer electoralment per al PP. Confie en la flexibilitat del PP, si les coses van bé.

—La taula de partits pot ser doble, una al País Basc i l'altra a Navarra?

—Batasuna, després de 30 anys, reconeix que hi ha una realitat sociopolítica especial a Navarra i Iparralde, i accepta les consultes específiques en aquestes realitats diferents. Amb la retòrica a l'ús i els missatges triomfalistes per a la seua parròquia, Batasuna diu que tot va d'acord amb les seues estratègies i evoluciona cap a allò que alguns fa temps temps que diem, sobre la unitat territorial d'Euskal Herria i la seua autodeterminació. Fa 25 anys ja vaig proposar que ETA abdicara tota pretensió de negociació en el seu braç polític. Les dues taules no és són invent d'ara, ni d'Anoeta, té més de vint anys, jo mateix vaig plantejar-ho quan era lehendakari i em va costar bons anatemes. Ara, a Eusko Alkartasuna, també parlem d'una taula, però aquest és un problema menor. Hi ha formes eclèctiques, taules connectades entre si, això no serà un problema.

De fet, pense que Zapatero i el món d'ETA ja han acordat un full de ruta, amb una primera fase de negociació anomenada "tècnica", entre el Govern i ETA. En aquesta taula, els passos són més o menys clars i segurs...

—Senzills?

—Sí, sí. Després de tres anys parlant, ells saben les fases d'un procés de desarmament, què cal fer amb els presos, les crisis que poden haver-hi..., són faves comptades. El tema dels presos tindrà obstacles seriosos, sobretot amb gent que posa pals a les rodes, però hi haurà dosis d'habilitat per tirar endavant el procés. Allò que realment preocupa els rectors de l'estat és la reivindicació democràtica de la majoria d'un poble que diu que té dret a decidir, que demana decidir, això és el que preocupa i el que ETA encara no havia vist. La violència ha dut solidaritat per a l'estat espanyol, enviliment de la reivindicació nacional —perquè venia embolcallada de terrorisme— i possibilitat de manipulació il·limitada en algunes zones del país, com per exemple ací, a Navarra.

—És força optimista sobre la fi de la violència...

—Relativament. Sóc pessimista quant a les meues conviccions abertzales més íntimes. Sé que la taula de partits serà la taula de la crisi. Es reproduirà, espere que només de manera civilitzada, la gran confrontació política, que tindrà ressò internacional: es posarà de manifest una voluntat majoritària dels bas-

“Pense que Zapatero i el món d'ETA ja han acordat un full de ruta”

cos pel dret a decidir i unes aspiracions nacionals rebutjades pel poder polític espanyol que veurem quina seqüència i projecció tenen. Ací hi haurà l'atzucac.

—Un camí sense eixida?

—La taula tècnica [Govern-ETA] farà que PSOE i Batasuna arriben amb unes grans expectatives a les eleccions del 2007, i això és bo, fins i tot a les del 2008, ja amb la segona taula en marxa. El problema arribarà després.

—La taula tècnica es resoldrà abans de la primavera que ve?

—Si encara no està resolta, almenys permetrà mantenir expectatives il·lusionants. No dic que estiga tot resolt. Nou mesos, en aquests processos, és no-res.

—Els resultats del 2007 podrien fer que Batasuna facilitara, ni que fóra de manera passiva, un canvi al Govern de Navarra. Ho troba factible?

—Sí. Nafarroa Bai serà una força decisiva, i això genera una expectativa clara de caiguda de la dreta. També està clar que Batasuna hi concorrerà, això forma part del full de ruta. El seu paper serà més o menys discret depenent del grau d'evolució que la seua parròquia haja assumit a l'hora de fer política.

—El discurs contra l'“imperialisme base” pot salvar el PP?

—El PSN també ha estat víctima de la por d'aquest discurs, perquè a Navarra hi ha un electorat permeable a aquest missatge. És un parany escandalós de la dreta, la qual, al seu torn, significa la submissió absoluta al centralisme. La dreta navarresa és tremenda, desgraciadament és hereva de l'integrisme que ací sempre ha existit.

—El PSN-PSOE haurà d'evolucionar. En temes identitaris estan més a prop d'UPN que no de Nafarroa Bai.

—Així com la dreta mai no podrà ser traïdora perquè mai no ha estat lleial, he vist tanta versatilitat en els dirigents socialistes... L'esperança de tocar poder pot motivar-los a evolucionar, i ho dic amb molta tristesa.

—Quan el secretari de política autonòmica del PSOE, Alfonso Perales, diu que Navarra de cap manera no forma part de la negociació, vostè què pensa?

—Podria concebre's que diguera el contrari?

—Zapatero no diu ni sí ni no.

—Li costa escapolar-se de la pregunta, però sempre hi ha qui li fa la feina. Ben mirat, però, és una qüestió que no haurien d'haver de contestar. D'acord amb les lleis, no es pot fer res a esquenes dels navarresos, i això fins i tot ho diu ara Batasuna. L'únic que ha negat als navarresos l'exercici de la seua voluntat ha estat aquesta dreta ultramuntanyenca. És l'única comunitat que no va aprovar en referèndum el seu marc

autonòmic, l'Amillorament... Per cert, els representants nacionalistes van ser apartats de la seua gestació. Va ser en el procés constituent, gràcies a la disposició transitòria quarta, quan vam aconseguir que Navarra no fóra com Burgos o Santander, que fóra possible la unitat política amb el poble basc, que els navarresos pogueren decidir.

— **Vostè va lluitar molt perquè s'inclouera aquesta disposició.**

— Va ser una de les negociacions més dures que m'ha tocat viure mai, amb [Fernando] Abril Martorell, l'encarregat de les negociacions dures. Vaig veure plorar algun membre d'UCD: primer volien que Navarra fóra com una província qualsevol; després pretenien que hi haguera una majoria de tres quarts en la consulta popular; més tard van rebaijar-ho a dos terços... Quan van acceptar que fóra per majoria dels vots emesos, van dir que fóra una sola vegada, de manera que l'assumpte quedara liquidat ràpidament. Vam acordar que fóra en diferents legislatures, cosa molt més raonable. Vaig patir un linxament dels clarividents del món de Batasuna, i no diguem de l'altre extrem... En aquell moment va nàixer UPN, de fet. Però va quedar expedida una via per a l'expressió de la voluntat de Navarra, de les dues tendències que sempre han existit, amb els seus daltabaixos.

— **Conviu còmodament EA amb el PNB? Queden ferides de l'escissió?**

— Amb el PNB, en un exercici de realisme polític, ja fa temps que col·laborem a la Comunitat Autònoma. I si en un lloc cal realisme polític, és a Navarra: per això convivim a Nafarroa Bai.

Al 1991 vam ser desallotjats del Govern basc [un tripartit de PNB, EA i Euskadiko Ezquerria] per unes mocions que els ajuntaments regits per EA van plantejar a favor de l'autodeterminació. Arzalluz, que avui sembla l'estendard de la radicalitat, la independència i l'autodeterminació, segons m'han contat —i remarque "segons m'han contat", perquè jo no llegesc llibres—, en el llibre aquell [*Así fue*, Ed. Foca, 2005] que ha escrit o li han escrit... confessa que governant en coalició amb nosaltres ja tenien l'acord amb els socialistes, i de manera hipòcrita van aprofitar les mocions que avui semblen compartir per exigir-nos, si no rectificàvem, l'eixida del Govern. Com havíem de rectificar?

Nafarroa Bai, Batasuna no

Nafarroa Bai, coalició nascuda el Nadal del 2003, aixopluga els partits nacionalistes bascos que conviuen a Navarra. Amb diputada a Madrid i bones expectatives per al 2007, només una formació abertzale resta al marge: Batasuna, que no vol saber-ne res.

D'esquerra a dreta, Patxi Zabaleta (Aralar), Inaki Cabases (EA), Txema Mauleon (Batzarre), Uxue Barkos (Independent) i José Antonio Urbíola (PNB).

Enmig de la sorpresa pel fet que Zapatero passaria a residir a la Moncloa, durant la nit electoral del 14 de març del 2004 un partit de nou encuny accedia al Congrés. Era Nafarroa Bai, que col·locava Uxue Barkos, fins a aleshores periodista d'Euskal Telebista, a un dels escons del Grup Mixt.

Aquesta coalició, integrada per Eusko Alkartasuna —un partit amb forta tradició a Navarra—, Aralar —una escissió recent de Batasuna que aposta per la via pacífica—, el PNB —molt minoritari a la Comunitat Foral— i Batzarre —formació d'esquerres que mai no havia conse-

guit accedir al Parlament autonòmic per unes poques dècimes— feia el cim en el seu primer intent. Una aposta d'unitat que es reeditarà al maig del 2007, probablement amb l'advocat Patxi Zabaleta, històric dirigent de l'esquerra abertzale, com a cap de llista.

El nacionalisme basc —vegeu els quadres de la pàgina 18— sempre ha estat a l'hemicicle navarrès. Les diverses marques de Batasuna sempre han tingut bona acollida, fins al punt de ser la segona força política a l'Ajuntament de Pamplona, però igualment tradicional ha estat la presència d'EA, que va dis-